

Aan de minister voor Rechtsbescherming Ministerie van Veiligheid en Justitie
De heer drs. S. Dekker
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Betreft: reactie Portal Audiovisuele Makers (PAM) op consultatieversie Implementatiewet richtlijn
online omroepdiensten

Amsterdam, 23 oktober 2019

Geachte heer Dekker,

De Beroepsorganisaties en collectieve beheersorganisaties (CBO's) voor filmmakers, verenigd in Portal Audiovisuele Makers (PAM), hebben met belangstelling kennisgenomen van de consultatieversie van het Implementatiewetsvoorstel Richtlijn online omroepdiensten.

PAM onderschrijft dat de gekozen wijze van implementatie in lijn is met zowel de letter als de bedoeling van de richtlijn en stelt vast dat de aan de implementatie inherente aanpassingen in de systematiek een aantal voordelen mee kunnen brengen op het gebied van de rechtszekerheid voor alle betrokken partijen, niet in de laatste plaats de Nederlandse filmmakers.

Inleiding

Alvorens in te gaan op een aantal aandachtspunten bij het wetsvoorstel schetsen wij eerst kort de achtergrond van de bestaande vergoedingsregeling ten behoeve van de hoofd filmmakers, zoals deze na de invoering van het huidige artikel 45d lid 2 Auteurswet (Aw) in de onderhandelingen tussen LIRA, VEVAM en NORMA (verenigd in PAM) en de distributeurs (tezamen met producenten en omroepen verenigd in RODAP) tot stand zijn gekomen.

Aangezien de overeengekomen vergoedingen gebaseerd zijn op 45d lid 2 Aw hebben LIRA, VEVAM en NORMA de rechten met betrekking tot (o.a.) kabelexploitatie in Nederland terug overgedragen, zodat die rechten thans geacht moeten worden bij de producenten en/of omroepen te berusten, in ruil waarvoor deze hoofdmakers recht hebben op de collectieve vergoedingsaanspraak ex artikel 45d lid 2 Aw.

In 2015 zijn in dat kader afspraken tot stand gekomen tussen LIRA, VEVAM en NORMA enerzijds en de bij RODAP aangesloten exploitanten, omroepen en producenten anderzijds over de vergoeding voor doorgifte/uitzending van maximaal 40 RODAP zenders, welke afspraken zijn vastgelegd in een Convenant en een looptijd hebben t/m 31 december 2019. Deze vergoeding bedraagt € 0,18 per abonnee per maand (excl. BTW).

Dit tarief geldt meer specifiek voor de lineaire doorgifte/uitzending van filmwerken inclusief gratis Catch-up diensten, te weten het tot 14 dagen na de lineaire uitzending aanbieden van programma's

via uitgesteld kijken, voor zover daar door de consument niet voor wordt (bij)betaald. RODAP-zenders zijn televisiekanalen van de bij RODAP aangesloten omroepen NPO, SBS en RTL.

Het overeengekomen tarief voor deze zenders van € 0,18 per abonnee per maand geldt voor de CBO's LIRA, VEVAM en NORMA gezamenlijk en heeft betrekking op de vergoeding voor scenarioschrijvers, hoofdregisseurs en uitvoerende kunstenaars die een hoofdrol vervullen als bedoeld in artikel 45d lid 2 Aw jo. artikel 4 lid 2 Wet op de naburige rechten (Wnr). Dit tarief betreft derhalve een deelregeling, die beperkt is tot de wettelijke vergoeding ex artikel 45d lid 2 Aw (jo. Artikel 4 lid 2 Wnr) voor de in dat artikel genoemde hoofdmakers voor maximaal 40 RODAP zenders en ziet dus niet op:

- Vergoeding voor andere exploitaties dan lineaire uitzending/doorgifte en gratis Catch-up diensten ≤ 14 dagen;
- Lineaire uitzending/doorgifte van andere zenders dan RODAP zenders;
- Vergoeding voor andere makers dan de door LIRA, VEVAM en/of NORMA vertegenwoordigde makers die aanspraak hebben op de proportionele billijke vergoeding bedoeld in artikel 45d lid 2 Aw;
- Vergoeding voor andere werken dan filmwerken van makers door LIRA, VEVAM en/of NORMA vertegenwoordigd;
- Vergoeding voor weder-doorgifte of vertoning van lineaire televisiesignalen door derden (zoals gesloten netwerken, groepstelevisie, zakelijk gebruik).

Ten aanzien van dit laatst genoemde punt is vorig jaar overeenstemming over de te ontvangen vergoedingen bereikt met Videma en VNO/NCW/ MKB Nederland, op basis waarvan LIRA, VEVAM en NORMA ten behoeve van de door hen vertegenwoordigde makers een vergoeding voor deze exploitatie via Videma ontvangen.

Ten aanzien van de overige punten vinden nog onderhandelingen plaats en/of lopen nog procedures. Tegen deze achtergrond maakt PAM graag nog de volgende opmerkingen bij het implementatievoorstel:

Inhoud van de richtlijn

Paragrafen 2 en 4 van de toelichting vermelden dat de richtlijn tot doel heeft het verlenen van licenties te vergemakkelijken teneinde een brede verspreiding te bevorderen. PAM zou het verwelkomen als tevens zou worden gewezen op de doelstelling van een passende vergoeding voor auteurs en andere rechthebbenden, hetgeen belangrijk is om een divers aanbod te waarborgen (overweging 4, 15 en 18).

“Directe injectie” onder verplicht collectief beheer

In het implementatievoorstel is ervoor gekozen om gebruik te maken van de door richtlijn 2019/789 geboden mogelijkheid om uitzendingen via (zuivere) ‘directe injectie’ ook onder het regime van artikel 26a Auteurswet te laten vallen. PAM ondersteunt deze keuze van harte, aangezien het beantwoordt aan de doelstelling van de richtlijn om licenties te faciliteren en te waarborgen dat auteurs een passende vergoeding ontvangen. Voorts zullen hiermee complexe juridische discussies over de vraag of een bepaalde technische wijze van doorgifte nu wel of niet onder het systeem van verplicht collectief beheer valt, tot het verleden behoren. Het sluit ook aan bij de situatie voor “parallele” directe injectie (waarbij de programmasignalen via de techniek van directe injectie aan

de kabelexploitant aangeleverd worden, terwijl de betreffende omroepen daarnaast hun programmadrage signalen rechtstreeks aan het publiek uitzenden) waarvoor verplicht collectief beheer geldt op grond van artikel 4 jo. 2 lid 1 sub a van de richtlijn en de regeling van richtlijn 93/83/EEG.

Op deze manier wordt de richtlijn dus zo techniekneutraal mogelijk geïmplementeerd. Door alle doorgifte-technieken onder hetzelfde regime te scharen, worden discussies over welk regime van toepassing is op bepaalde zenders en/of diensten in de toekomst voorkomen en biedt de regeling van het implementatievoorstel zowel de rechthebbenden als exploitanten de meeste rechtszekerheid. Hetgeen aansluit bij de doelstelling van de wetgever om de richtlijn lastenluw te implementeren.

Het verplicht collectief rechtenbeheer voor doorgifte van radio- en TV-programma's bevordert bovendien in meer algemene zin de rechtszekerheid in het internationale rechtsverkeer. De bestaande systematiek van vergoedingsaanspraken via artikel 45d lid 2 Auteurswet garandeert momenteel een vergoedingsaanspraak voor zowel Nederlandse als buitenlandse (Europese) filmmakers voor de doorgifte van hun filmwerken in Nederland, maar aangezien de rechten geacht worden aan de producent overgedragen te zijn, is het steeds maar de vraag of Nederlandse makers wel aanspraak kunnen maken op vergoedingen voor de doorgifte van hun werk in het buitenland, indien de incasso aldaar op basis van (verplicht) collectief *rechten*beheer plaatsvindt. Met de nu voorgestelde regeling wordt de wederkerigheid buiten twijfel gesteld, wat dus zonder meer gunstig is voor de Nederlandse filmmakers, die uiteraard ook aanspraak hebben op een billijke vergoeding als hun werk in het buitenland via de kabel wordt doorgegeven.

Systemaanpassing mag niet ten koste gaan van bestaande vergoedingen

Onder het huidige artikel 45d lid 2 Auteurswet ontvangen de 'hoofdmakers' (regisseurs, scenarioschrijvers en uitvoerende kunstenaars die een hoofdrol vertolken) nu een vergoeding voor de doorgifte van hun werken en uitvoeringen via hun collectieve beheersorganisaties. Het nieuwe artikel 26a Auteurswet kent die beperking tot hoofdmakers niet. Die omstandigheid mag er uiteraard niet toe leiden dat kabelexploitanten per saldo minder vergoeding aan hoofdmakers zouden gaan betalen dan deze nu ontvangen. In dat geval zouden de hoofdmakers immers 'opdraaien' voor de billijke vergoedingen van overige makers en daarvoor biedt de tekst van de richtlijn aanleiding noch rechtvaardiging. Het verdient aanbeveling om dit in de toelichting op het implementatievoorstel nog te verduidelijken.

Het implementatievoorstel stelt buiten twijfel dat filmmakers daadwerkelijk een vrije keuze hebben om hun openbaarmakingsrechten met betrekking tot doorgifte en directe injectie door hun CBO te laten uitoefenen door deze rechten uit te zonderen van het vermoeden van overdracht van artikel 45d, eerste lid van de Auteurswet.¹ Dit uitgangspunt is in lijn met de bedoeling van richtlijn 2019/789, zoals onder meer blijkt uit overweging 18:

“De in deze richtlijn vastgestelde regels inzake de door de omroeporganisaties uitgeoefende doorgiftereden met betrekking tot hun eigen uitzendingen, mogen geen beperking vormen voor de keuze van rechthebbenden om hun rechten ofwel aan een omroeporganisatie ofwel aan een organisatie voor collectief beheer over te dragen en hun aldus toe te staan een

¹ Of het vermoeden van overdracht eraan in de weg staat dat een auteur zijn rechten rechtsgeldig aan een cbo overdraagt, is een vraag die thans voorligt bij de Hoge Raad in de procedure tussen LIRA enerzijds en ZIGGO en RODAP anderzijds.

rechtstreeks aandeel in de door de exploitant van een doorgiftdienst betaalde vergoeding te krijgen”²

Filmmakers zouden de genoemde rechten blijkens de Memorie van Toelichting echter nog wel schriftelijk kunnen overdragen aan hun producent, in welk geval het implementatievoorstel voorschrijft dat die filmmakers, op basis van artikel 45d lid 2, aanspraak hebben op de aldaar bedoelde collectief beheerde proportionele billijke vergoeding met betrekking tot doorgifte en directe injectie (zoals dit nu in de praktijk ook al het geval is voor de ‘hoofdmakers’).

Potentieel problematisch in dit verband is de van overeenkomstige toepassingsverklaring in het implementatievoorstel van art. 26a lid 4 op artikel 45d lid 3 (nieuw) en de toelichting daarbij: *“Door het vierde lid van artikel 26a in artikel 45d, vierde lid [sic], van overeenkomstige toepassing te verklaren op de doorgifte langs andere weg en de directe injectie wordt verduidelijkt dat, evenals nu al geldt bij de kabeldoorgifte, het verplicht collectief beheer niet van toepassing is op de vergoeding voor deze rechten met betrekking tot de eigen uitzendingen van omroeporganisaties”*.

Deze bepaling zou zo opgevat kunnen worden dat filmmakers die (in het verleden) hun rechten aan de producent hebben overgedragen, in de veronderstelling dat daar de collectief beheerde proportionele billijke vergoeding ex artikel 45d lid 2 tegenover zou staan, na inwerkingtreding van het implementatievoorstel geen aanspraak (meer) zouden hebben op een collectieve vergoeding ex artikel 26a (want zijn rechten zijn – al dan niet via een buitenproducent – bij de omroep beland) en óók niet op de proportionele billijke vergoeding ex artikel 45d lid 2, gezien de van overeenkomstige toepassingsverklaring van artikel 26a lid 4, wat blijkens de toelichting zou meebrengen dat *het verplicht collectief beheer niet van toepassing is op de vergoeding voor deze rechten met betrekking tot de eigen uitzendingen van omroeporganisaties*. De omroep zou dan door rechten op zich te laten overdragen (door de maker of de producent) kunnen bewerkstelligen dat de makers geen vergoeding uit hoofde van artikel 45d lid 2 Aw (meer) ontvangen.

Dit kan niet de bedoeling zijn. De richtlijn schrijft niet voor dat artikel 5 van de richtlijn van overeenkomstige toepassing wordt verklaard op de collectieve vergoedingsaanspraak van artikel 45d lid 2 Aw. Uit de richtlijn volgt ook niet dat de lidstaten niet mogen voorzien in een collectieve vergoedingsaanspraak. Uit overweging 18 blijkt juist de bedoeling van de richtlijnwetgever dat rechthebbenden (en dus ook auteurs als bedoeld in artikel 3 richtlijn 2001/29/EG) via hun CBO een rechtstreeks aandeel in de door de exploitant te betalen doorgiftevergoeding moeten kunnen ontvangen.

Het is ook niet in lijn met het uitgangspunt van het implementatievoorstel, dat partijen die nu vergoedingen langs collectieve weg ontvangen, er niet op achteruit zouden moeten gaan.

Deze filmmakers hebben hun rechten conform de vigerende systematiek juist aan de producent cq. omroep overgedragen in de gerechtvaardigde verwachting dat hier de collectieve proportionele billijke vergoeding van artikel 45d lid 2 tegenover staat. Die vergoeding ontvangen zij via hun CBO's, en dus niet (met terugwerkende kracht) via de producent of omroep.

² Overweging 4 van de richtlijn begrijpt onder de hier bedoelde rechthebbenden nadrukkelijk ook de auteurs.

Overgangsrecht

De redactie van Artikel IV (overgangsrecht) en de toelichting daarbij zorgt voor onduidelijkheid over de positie van filmmakers en uitvoerend kunstenaars die thans aanspraak kunnen maken op een vergoeding uit hoofde van artikel 45d lid 2. Artikel IV van het implementatievoorstel bepaalt nu dat dit artikel werkt *onverminderd* het bepaalde in artikel III. Hoewel de eerste twee zinnen van de toelichting op dit punt tot uitdrukking brengen dat het de bedoeling is dat deze makers aanspraak houden op een vergoeding, ongeacht de wijze waarop is gecontracteerd, zou dat volgens de daarop volgende zin anders (kunnen) zijn als sprake is van 'bestaande licentieovereenkomsten', in welk geval de overgangstermijn van artikel III alsnog werking zou hebben. Bestaande licentieovereenkomsten met andere partijen mogen voor exploitanten die thans een vergoeding aan LIRA, VEVAM en NORMA voldoen uiteraard geen excuus vormen om de betalingen aan LIRA, VEVAM en NORMA gedurende de overgangsperiode te staken, als gevolg waarvan de door hen vertegenwoordigde filmmakers hun proportionele billijke vergoeding zouden mislopen, zonder dat daarvoor een rechtvaardiging bestaat.

In meer algemene zin lijkt de werking van de overgangsregeling van artikel III overigens breder getrokken dan de richtlijn toelaat: artikel 11 van de richtlijn kent specifiek ten aanzien van "zuivere" direct injectie als bedoeld in artikel 8 richtlijn een langere termijn van inwerkingtreding in geval van lopende contracten. In de redactie van artikel III in het implementatievoorstel lijkt die overgangstermijn – zonder goede reden of nadere toelichting – nu echter te gelden voor *alle* vormen van openbaarmaking/ mededeling aan het publiek die worden bestreken door artikel 26a Aw resp. 14a Wnr.

Overige opmerkingen

In de voorgestelde aanpassing van artikel 12 lid 2 sub 8 en 9 Aw en artikel 1h en 1p Wnr staat nu: "ongeacht de wijze waarop degene die de doorgifte verzorgt de programmadragende signalen verkrijgt van de omroeporganisatie". Dat staat echter anders in artikel 2a van de richtlijn: "ongeacht de wijze waarop de partij die de doorgifte verricht de programmadragende signalen van de omroeporganisatie met het oog op doorgifte verkrijgt". Dat is iets anders: in de formulering van de richtlijn is niet relevant of de doorgevendende partij de signalen (rechtstreeks) van de omroeporganisatie verkrijgt of langs andere weg ('uit de lucht plukt'). Voor een correcte implementatie lijkt het dan ook van belang om zo letterlijk mogelijk bij de richtlijntekst aan te sluiten.

Uiteraard zijn wij tot een nadere toelichting op het bovenstaande graag bereid.

Met vriendelijke groet,

Frits Lintmeijer
Voorzitter PAM

Wat is PAM?

PAM staat voor Portal Audiovisuele Makers en is een samenwerkingsverband tussen de beroepsorganisaties voor scenarioschrijvers (Auteursbond/Netwerk Scenarioschrijvers), regisseurs (Dutch Directors Guild) en acteurs (ACT acteursbelangen), samen met hun collectieve beheersorganisaties Lira, VEVAM en NORMA. Regisseurs, scenaristen en acteurs worden hier "filmmakers" genoemd.